

REPETYTORIUM

Temat: Akty prawodawcze: rozporządzenia - istota, charakter prawny, dyrektywy - istota, charakter prawny, decyzje - istota, charakter prawny.

Rozporządzenie ma zasięg ogólny (ogólną moc wiążącą), tzn. obowiązek stosowania zawartych w nim norm prawnych dotyczy zarówno państw (w tym ich instytucji, włącznie z sądami), jak i jednostek (osób fizycznych i prawnych), których dotyczy określona w tym akcie sytuacja. Obowiązuje w całości we wszystkich państwach członkowskich. Jest stosowane wprost (bezpośrednio), co oznacza, że, co do zasady, nie wymaga dodatkowych zabiegów wdrażających je do prawa krajowego. Na przepisy rozporządzeń można się powoływać przed organami administracyjnymi i sądowymi państw członkowskich na równi z przepisami prawa krajowego. W sytuacji gdy prawo krajowe jest sprzeczne z przepisami danego rozporządzenia, przepisy rozporządzenia mają pierwszeństwo stosowania przed prawem krajowym. Obowiązek uchylecia kolidującej z prawem unijnym normy prawa krajowego spoczywa na państwie członkowskim UE¹. Rozporządzenie jest stosowane najczęściej w tych dziedzinach funkcjonowania UE, w których uzasadnione jest pełne ujednolicenie prawa państw członkowskich – np. Wspólna Polityka Rolna, polityka handlowa, transportowa, polityka konkurencji. Dyrektywa wiąże wyłącznie państwa członkowskie, i tylko te, do których jest skierowana. Nie są natomiast adresatami dyrektywy inne podmioty prawa (w tym jednostki: osoby fizyczne i prawne). Zgodnie z art. 288 ust. 3 TFUE dyrektywa wiąże co do określonego celu, pozostawiając państwom członkowskim pewien zakres swobody co do wyboru form i środków jego realizacji. Inaczej niż w przypadku rozporządzenia, przepisy dyrektywy nie są bezpośrednio stosowane. Państwa członkowskie – w celu wykonania dyrektywy – zobowiązane są do wydania przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych mających na celu jej wdrożenie². Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie stanowi poprawnego wdrożenia dyrektywy samo jej stosowanie w ramach praktyki administracyjnej. Dyrektywa określa termin wdrożenia do porządków prawnych państw członkowskich. Z reguły jest to okres od 1 do 3 lat od uchwalenia dyrektywy. Pozwala ona – w odróżnieniu od rozporządzenia – zachować pewien stopień swobody przez państwa członkowskie przy podejmowaniu konkretnych środków do jej implementacji. Ten instrument prawny pozwala również na poszanowanie odrębności krajowych porządków prawnych. W tym zakresie

¹ J. Barcik, A. Wentkowska, Prawo Unii Europejskiej, Warszawa 2014, s. 224-225.

² Ibidem.

dyrektywy są instrumentem harmonizacji prawa państw członkowskich, a nie jego ujednolicania³.

Dyrektywy stosowane są w szczególności w takich dziedzinach prawa UE, jak rynek wewnętrzny, polityka socjalna, ochrona środowiska. Mimo iż dyrektywy nie mają, co do zasady, waloru bezpośredniej skuteczności w porządkach prawnych państw członkowskich, Trybunał Sprawiedliwości uznał ich bezpośrednią skuteczność w wyjątkowych przypadkach. Osoba fizyczna lub prawna może, w celu ochrony swego interesu, powołać się wobec państwa bezpośrednio na postanowienia dyrektywy, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki: dyrektywa nie została wdrożona w terminie lub została wdrożona w sposób nieprawidłowy lub niepełny oraz stosowne postanowienia dyrektywy są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne co do treści. Jednak dyrektywa nie ma bezpośredniej skuteczności horyzontalnej (nie można się powoływać na postanowienia dyrektywy wobec osób fizycznych i prawnych). Tak więc bezpośrednia skuteczność dyrektywy dotyczy tylko stosunku obywatela do państwa (bezpśrednia skuteczność wertykalna) i wyłącznie sytuacji korzystnych dla obywatela. Decyzja Zgodnie z art. 288 ust. 4 TFUE decyzja obowiązuje w całości tych, do których jest adresowana. Jest ona instrumentem prawnym stosowanym w konkretnych przypadkach. Decyzja może mieć charakter indywidualny – skierowana jest wówczas do wskazanego adresata. Adresatami decyzji mogą być zarówno państwa członkowskie, jak i jednostki (osoby fizyczne i prawne). Instytucje UE mają również możliwość wydawania decyzji niewskazujących adresatów. W porządkach prawnych państw członkowskich decyzji indywidualnej odpowiadają akty administracyjne. Decyzje stosuje się często w prawie konkurencji, polityce handlowej, w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Unii Gospodarczej i Walutowej⁴.

³ J. Maliszewska-Nienartowicz, System instytucjonalny i prawny Unii Europejskiej, Toruń 2010, s.279-282

⁴ Ibidem, s. 283-284.